

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/260/2020
Identifikačné číslo spisu: 1112241816
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1112241816.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Fond na podporu vzdelávania, so sídlom v Bratislave, Panenská 29, IČO: 47 245 531, zastúpeného GARAJ & Partners s. r. o., so sídlom v Bratislave, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovanému X. F., bývajúcemu v Z., zastúpenému Mgr. Štefanom Slováčikom, advokátom, so sídlom v Nitre, Štefánikova trieda 33, o zaplatenie 5.792,54 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12Cpr/1/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 19. apríla 2018 sp. zn. 9CoPr/6/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj ako „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom (druhým v poradí) zo dňa 22. mája 2017 č. k. 12Cpr/1/2014-876, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.792,54 eur s 8,75 % úrokom z omeškania ročne od 15. októbra 2012 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 100 % a žalovaného zaviazal zaplatiť trovy štátu v rozsahu 100 %. Rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 451 ods. 1, 2, § 456, § 457, § 458 ods. 1, § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, 2, § 39, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), § 3 ods. 9, § 4 písm. a/ až f/, § 5 ods. 4, § 6 ods. 1, 2, 8, § 9 ods. 1 zák. č. 471/2002 Z. z. o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov. Na základe vykonaného dokazovania zistil, že žalovaný bol v dvoch obdobiach od 01. apríla 2008 do 31. marca 2010 a od 01. apríla 2010 do 31. marca 2012 členom rady fondu. Medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným boli uzatvorené viaceré dohody o vykonaní práce podľa § 226 Zákonníka práce. Súd sa v prvom rade zaoberal vznesenou námietkou premlčania a dospel k záveru, že nárok žalobcu premlčaný nie je s poukazom na § 107 ods. 1, 2 OZ a právny názor vyslovený Krajským súdom v Nitre, ktorý je pre prvoinštančný súd záväzný. Žalobca sa podanou žalobou domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 5.792,54 eur titulom vydania bezdôvodného obohatenia, čo odôvodnil tým, že táto suma bola žalovanému vyplatená na základe absolútne neplatných právnych úkonov - dohôd o vykonaní práce, pretože tieto dohody boli uzatvárané v rozpore so zákonom o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov. Žalobca spochybňoval výstupy žalovaného z uzatvorených dohôd o vykonaní práce, žalovaný tvrdil, že práce,

ktoré pre fond vykonával, boli nad rámec jeho funkcie člena rady fondu. Členovia rady fondu alebo členovia dozornej rady nemohli platne uzatvárať dohody o vykonaní práce podľa Zákonníka práce, pretože by medzi nimi vznikol pracovnoprávny vzťah, ktorý zákon o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov vylučuje. Preto sú dohody o vykonaní práce absolútne neplatné právne úkony s poukazom na § 39 OZ, pretože obchádzajú zákon o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov, sú v rozpore s ustanovením § 5 ods. 4 zákona č. 471/2001 Z. z. Na plnenie z neplatného právneho úkonu, ktoré zakladá nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, a teda na posúdenie žalobcom uplatneného plnenia je potrebné aplikovať výlučne ustanovenia OZ o bezdôvodnom obohatení § 451 a nasl., na žalovaného sa nemôže vzťahovať ochrana v zmysle ustanovenia § 17 ods. 3 Zákonníka práce, pretože medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným nevznikol platne pracovnoprávny vzťah, žalovaný nezískal platne status zamestnanca. Vykonaným dokazovaním súd dospel k záveru, že činnosti, ktoré žalovaný vykonával, vykonával v rámci jeho členstva v rade fondu právneho predchodcu žalobcu, a nie nad rámec tejto funkcie. Členovia rady fondu nemali len rozhodovať a schvaľovať rôzne materiály, ale mali ich aj tvoriť, ak mali svoju funkciu plniť zodpovedne, museli sa na svoju činnosť aj riadne pripraviť, príprava spočívala v naštudovaní si materiálu, v písomnej príprave, príprave podkladov a pod. So žalovaným bolo uzatvorených osem (8) dohôd o vykonaní práce, pričom žalobca, ani žalovaný nedokázali v priebehu konania preukázať, aké činnosti vlastne žalovaný vykonal. Z ôsmich uzatvorených dohôd sa nenašiel žiadny výstup k trom dohodám, k jednej existuje rovnaký výstup u všetkých členov rady Fondu, takže sa nedá hovoriť o výlučnej činnosti žalovaného, k jednej existuje len email, že žalovaný nemá pripomienky, čo nie je možné považovať za nejakú činnosť žalovaného, k dvom dohodám vypracovali výstup iné osoby, nie žalovaný a len k jednej dohode zo dňa 14. júna 2010 bola preukázaná existencia výstupu. Predmetom dohôd, aj predmetom otázok prejednávaných na zasadnutiach rady fondu, boli príprava nového zákona o fonde, úprava štatútu fondu, úprava sadzovníka poplatkov, riešenie otázky nedostatku finančných prostriedkov na pokrytie pôžičiek nových žiadateľov. Okresný súd uzavrel, že medzi stranami sporu nevznikol pracovnoprávny vzťah, pretože zamestnanci fondu nesmú byť členmi rady fondu a dozornej rady, žalovaný nemohol vykonávať svoju činnosť ako zamestnanec fondu, svoju činnosť vykonával ako člen rady fondu v rámci svojej čestnej a bezodplatnej funkcie, úlohy, ktoré mu boli uložené vykonať na zasadnutiach rady fondu boli totožné s úlohami uvedenými v jednotlivých dohodách alebo spadali v zmysle zákona a štatútu do pôsobnosti člena rady fondu, neobstoja argumenty žalovaného, že tak tomu bolo aj v minulosti, a že fond vychádzal z územného princípu v rámci činnosti fondu, že sa vykonávali špecifické činnosti pre jednotlivé kraje. Okresný súd pri formulovaní svojich záverov poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu v obdobnej veci sp. zn. 5 Cdo 435/2014 (najvyšší súd identifikoval otázku, ktorá je kľúčom k správne mu záveru v prejednávanej veci), z ktorého aj vychádzal. Nič na uvedených záveroch nemenia ani svedecké výpovede svedkov I., J., A., ktorí uviedli, že žalovaný vykonával činnosti nad rámec funkcie člena rady Fondu, preto aj súd zamietol návrh na doplnenie dokazovania, keď nepovažoval za potrebné doplniť dokazovanie výsluchom navrhnutých svedkov ako žiadal žalovaný, pretože mal za to, že ich svedecké výpovede nie sú pre rozhodnutie vo veci potrebné. O trovách konania súd rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) v spojení s ustanovením § 470 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozhodol rozsudkom zo dňa 19. apríla 2018 č. k. 9CoPr/6/2017-943 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd sa zaoberal námietkou žalovaného, týkajúcou sa nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku a dospel k záveru, že namietanie nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a jeho nepreskúmateľnosť je nedôvodné, keďže súd prvej inštancie sa vyporiadal so všetkými skutočnosťami, námietkami a argumentmi strán, ktoré mali význam pre rozhodnutie vo veci a záver súdu a jeho odôvodnenie, obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí je presvedčivé, prijateľné, racionálne a podľa názoru odvolacieho súdu aj spravodlivé, preto sa odvolací súd s odôvodnením napadnutého rozsudku v zmysle ustanovenia § 387 ods. 2 CSP stotožnil a odkázal naň. Skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie vyznelo v neprospech odvolateľa, nemá automaticky za následok, že je nesprávne. Súd prvej inštancie sa po zrušení jeho predchádzajúceho rozsudku odvolacím súdom riadil jeho pokynmi v zrušujúcom uznesení, podrobne sa zaoberal každou z uzatvorených dohôd o vykonaní práce, pričom aj v tejto časti rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje odvolací súd za

dostatočne odôvodnené, zrozumiteľné a preskúmateľné. Súd neodkázal len na predmet sporných dohôd a ich názvovú podobnosť s kompetenciami členov rady fondu, ale ich aj podrobne jednotlivo rozobral. Len u jednej z dohôd bola preukázaná existencia výstupu zo strany žalovaného. To, že by výstupy žalovaného boli na vysokej odbornej úrovni, a že boli predložené žalobcovi, v konaní preukázané nebolo. Za situácie, že žalovaný si svoje výstupy nearchivoval, takže ich súdu nevie predložiť, aj keď je pravdou, že túto povinnosť nemal, iný záver z vykonaného dokazovania nevyplýva. Čo sa týka žalovaným navrhnutých svedkov, uviedol, že títo svedkovia už v konaní boli vypočutí a v tom čase bolo len na žalovanom a jeho právnom zástupcovi, aby im kládli otázky, aké považovali za potrebné a tvrdenie, že ich výsluch nebol zameraný na súvislosti, ktoré je potrebné objasniť, je nedôvodné. Jedná sa pritom o osobu, ktorá za fond ako štatutár predmetnej dohody podpisovala a o osobu, ktorá je vo vzťahu k fondu v rovnakom postavení ako žalovaný, čo by pri záveroch vyplývajúcich z ich výpovedí bolo potrebné tiež zohľadniť. Odvolací súd však ich opätovné vypočutie, rovnako ako súd prvej inštancie, považoval za nadbytočné. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie dospel aj odvolací súd k záveru, že v konaní nebolo preukázané, že výstupy poskytnuté na základe dohôd o vykonaní práce nemožno subsumovať pod činnosti člena rady fondu, záver súdu prvej inštancie preto považoval odvolací súd za správny, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti rozhodnutiu krajského súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. K § 420 písm. f/ CSP dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí súdov oboch inštancií. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v časti odsekov 13. a 14., ako aj rozhodnutie odvolacieho súdu v prípade rozhodnutia o odvolaní žalovaného, ohľadne obsahu sporných dohôd, aplikácie štatútu fondu a zákona č. 471/2002 o pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov a rozsahu kompetencií člena rady fondu, ktoré bolo následne pretavené do nesprávneho odôvodnenia v odseku 15. ohľadne priznanej výšky bezdôvodného obohatenia, nespĺňa náležitosti predpísané zákonom, ktoré má obsahovať odôvodnenie rozsudku, aby bolo rozhodnutie jasné, zrozumiteľné a preskúmateľné. Právo na spravodlivý proces žalovaného bolo porušené aj kvôli skutočnosti, že súd prvej inštancie nevykonal žalovaným navrhnuté dôkazy (výsluch svedkov F. J. a D. I.), ktoré mali ozrejmiť obsah, rozsah a hodnotu realizovanej činnosti na základe zadania v zmysle dohôd o vykonaní práce, ako aj ozrejmiť posúdenie rozsahu činnosti v kontexte rozsahu činnosti člena rady fondu. Vykonaným dokazovaním, ktoré tvorilo podklad napádaných rozhodnutí, nebolo preukázané, že by mali byť žalovaným realizované činnosti na základe zadania v zmysle dohôd o vykonaní prác, činnosťami, ktoré spadajú pod rámec jeho členstva v rade fondu. Súd prvej inštancie a ani súd odvolací neustálili, čo bolo a malo byť úlohou člena rady fondu, a z akého dôvodu členovia fondu uzatvárali dohody, ktorých obsah spadal do kompetencie iných zložiek v štruktúre žalobcu. Uvedené v rámci dokazovania absentovalo. Žalovaný má za to, že súd prvej inštancie nesprávne rozhodol, keď návrhy na doplnenie dokazovania zamietol. Z tohto pohľadu nemožno súhlasiť ani s argumentom prezentovaným krajským súdom, že vypočutým svedkom sa mali v čase ich výsluchu klásť také otázky, ktoré by boli potrebné na vysvetlenie. V čase dlhotrvajúceho súdneho sporu nevyvstala potreba v čase výsluchu týchto svedkov, klásť im otázky k obsahu samotných činností v zmysle neplatných dohôd k obsahu činnosti členov rady fondu. Arbitrárnosť rozhodnutia okresného a krajského súdu v intenciách uvedeného znemožnilo uskutočňovať žalovanému procesné práva. Právna otázka týkajúca sa platnosti, resp. neplatnosti sporných dohôd a skutočnosti, čo bolo a malo byť úlohou člena rady fondu, a aký bol zámer zákonodarcu v tomto smere, ak samotný zákon počíta aj s administratívnym aparátom fondu a určuje radu fondu do pozície „výkonného orgánu spoločnosti“ doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacím súdom vyriešená, a to aj s ohľadom na viaceré prebiehajúce konania, ktoré obdobne, ako so žalovaným prebiehajú na rôznych súdoch SR, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové prejednanie a rozhodnutie a žalovanému priznal náhradu trov konania.

4. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vypracované v súlade so zásadami CSP, čo potvrdzuje jeho odôvodnenie v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu. Navrhol dovolanie odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené

aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, a preto ho odmietol (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

6. V danom prípade vyvodil žalovaný prípustnosť podaného dovolania o. i. z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolač dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Aj vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP (tak, ako v prípade ďalších vád zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 8/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 73/2017).

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

11. Dovolač zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f/ CSP oprel o nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie), ktoré je aj arbitrárne. Tiež namietal nedostatky v procese dokazovania.

12. V súvislosti s dovolacou námietkou žalovaného týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a

dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

13. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov. O taký prípad ide napríklad vtedy, keď dovolaním napadnuté rozhodnutie neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne keď odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má také nedostatky, že svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi dôsledkami predstavuje excés, ktorý možno charakterizovať ako „justičný omyl“ v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

14. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzi ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov (odvolacieho a prvoinštančného), chápaných v ich organickej /kompletizujúcej/ jednote (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. V dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania dovolateľa, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov účastníkov konania, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplýva nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu dovolateľa. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. sp. zn. I. ÚS 188/06).

14.1. V súvislosti s námietkou dovolateľa týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (aj okresného súdu) ohľadne „obsahu sporných dohôd, aplikácie štatútu fondu a zákona č. 471/2002 o Pôžičkovom fonde pre začínajúcich pedagógov a rozsahu kompetencií člena rady fondu“, najvyšší súd akcentuje, že s uvedenou námietkou sa vysporiadal okresný súd v bode 14. svojho rozhodnutia, ktoré ako je uvedené vyššie, tvorí s rozhodnutím odvolacieho súdu jednotu. V danom prípade okresný súd obšírnym spôsobom popísal jednotlivé dohody uzatvorené medzi žalobcom a žalovaným, pričom vysvetlil rozpornosť predmetných dohôd so zákonom, a taktiež objasnil, z akého dôvodu patrili „úkony“, ktoré boli obsahom dohôd medzi kompetencie členov rady fondu, za ktoré im nepatrí odmena. Argumentáciu dovolateľa je možné v nadväznosti na uvedenú námietku považovať za zmätočnú aj z dôvodu, že svoju námietku ani nevysvetlil, ale iba konštatoval nedostatočné odôvodnenie.

14.2. K ďalšej námietke dovolateľa, v súvislosti s namietanou arbitrárnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd akcentuje, že samotná skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. sp. zn. I. ÚS 188/06).

15. Dovolateľ ďalej namietal, že jeho právo na spravodlivý proces bolo porušené aj preto, že súd prvej inštancie nevykonal žalovaným navrhnuté dôkazy (výsluch svedkov), zároveň namietal, že okresný a krajský súd „... v žiadnom prípade neustálili, čo bolo a malo byť úlohou člena rady fondu, a z akého

dôvodu členovia fondu uzatvárali dohody, ktorých obsah spadal do kompetencie iných zložiek v štruktúre žalobcu.“ Tiež namietal, „že vykonaným dokazovaním, ktoré tvorilo podklad napádaných rozhodnutí, nebolo preukázané, že by mali byť žalovaným realizované činnosti na základe zadaní v zmysle dohôd o vykonaní prác, činnosťami, ktoré spadajú pod rámec jeho členstva v rade fondu“. Uvedené námietky spochybňujú proces dokazovania odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. K čomu najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj judikáty R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP postup súdu v procese zisťovania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Na základe uvedeného je vyššie uvedená námietka dovolateľa nedôvodná.

15.1. V súvislosti s námietkou dovolateľa týkajúcou sa nevykonania výsluchu navrhovaných svedkov (F. J. a D. I.) dovolací súd akcentuje, že s touto sa vysporiadal odvolací súd v bode 15. napádaného rozhodnutia, z obsahu ktorého vyplýva, že išlo o návrh na zopakovanie výsluchu svedkov, ktorých opätovné vypočutie považoval odvolací súd (aj okresný súd) za nadbytočné, pričom odvolací súd navyše spochybnil nielen nevyhnutnosť výsluchu svedkov, ale aj ich nezaujatosť. Súd nižšej inštancie neboli povinné vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrila výlučne súdu, a nie stranám (§ 185 ods. 1 CSP). Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Pokiaľ okresný alebo krajský súd na to, aby ustálili skutkový stav, ktorý im umožňuje meritórne rozhodnúť, vykonajú iba časť navrhnutých dôkazov, konajú v rámci svojich kompetencií, pričom rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán. V opačnom prípade by, okrem iného, mohlo dochádzať k rozsiahlym prietahom v konaní, nakoľko by súd nemal oprávnenie odmietnuť ani vykonanie takých dôkazov, ktoré k ustáleniu skutkových okolností prejednávanej veci nevedú, dokonca ho maria. Pokiaľ prvoinštančnému súdu a následne aj odvolaciemu súdu postačovali vykonané dôkazy na rozhodnutie vo veci a mali za to, že ďalšie návrhy, napr. výsluch svedka, nie sú spôsobilé nastrbiť záver o vyhovení žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia, bolo to plne v súlade so zákonom i logikou a kompetenciou súdov. Podstatou inštitútov bremana tvrdenia a dôkazného bremana procesnej strany je tvrdiť a preukázať svoj nárok, pričom ale o tom, či niektorý dôkaz je relevantný k posúdeniu podstaty veci je, plne v súlade s podstatou civilného procesu, vecou posúdenia konajúceho súdu a nie strany konania. Nie každý dôkaz je spôsobilý zmeniť úvahy súdu smerom k posúdeniu sporu a do dôkaznej núdze sa môže procesná strana dostať, aj keď navrhne viacero dôkazov, ktoré ale nie sú relevantné pre rozhodnutie veci.

15.2. K námietke týkajúcej sa „neustálenia kompetencií“ člena rady fondu, vo vzťahu ku ktorej sa ne/malo vykonať dokazovanie, dovolací súd akcentuje, že touto námietkou dovolateľ podsúva svoj záver o rozdielnych úkonoch spadajúcich do kompetencie člena rady fondu vyplývajúcich zo sporných dohôd a zo zákona. Dovolací súd má za to, že v danom prípade ide o prostý nesúhlas a nestotožnenie sa s rozhodnutím okresného a krajského súdu. Ako vyplýva z bodov 14. a 15. odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu, tento sa v zmysle záväzného pokynu krajského súdu, vyplývajúceho z jeho zrušujúceho rozhodnutia zo dňa 14. apríla 2016 č. k. 9CoPr/3/2015-568, podrobne zaoberal jednotlivými spornými dohodami, z ktorých ustálil, „ .., že predmet činností, ktorý bol obsahom absolútne neplatných dohôd o vykonaní prác spadal do zákonom a štatútom vymedzeného rámca úloh člena rady fondu, teda činnosti, ktoré vykonával žalovaný, vykonával v rámci jeho členstva v rade fondu právneho predchodcu žalobcu, a nie nad rámec tejto funkcie, a keďže sa jedná o čestnú funkciu, od ktorej nemôže očakávať žiadny finančný príjem, žalobca má nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia, keďže odmena bola žalovanému vyplácaná na základe absolútne neplatných právnych úkonov - Dohôd o vykonaní prác“. Preto je potrebné námietku dovolateľa v tejto časti považovať za nedôvodnú.

16. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie

odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) spočívalo (prípadne) na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 3 Cdo 105/2018, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

17. Dovolateľ preto neopodstatnene namietal, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP, preto v tejto časti dovolací súd jeho dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

18. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

18.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18.2. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 225/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 73/2017).

18.3. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, ktorou sa dovolací súd ešte nezaoberal (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a/ konkretizovať právnu otázku riešenú dovolacím súdom, uviesť ako ju riešil odvolací súd a b/ uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2017 z 22. februára 2018).

19. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) dovolací súd opakovane uvádza, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

19.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácii a na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 218/2017, 3 Cdo 150/2017, 4 Cdo 7/2018, 4 Cdo 32/2018, 7 Cdo 99/2018).

20. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávnych a hmotnoprávnych otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

21. Vo vzťahu k dovolacej námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ uviedol, že doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacím súdom vyriešená otázka „... týkajúca sa platnosti, resp. neplatnosti sporných dohôd a skutočnosti, čo v skutočnosti bolo a malo byť úlohou člena rady fondu a aký bol zámer zákonodarcu v tomto smere, ak samotný zákon počíta aj s administratívnym aparátom fondu a určuje radu fondu do pozície „výkonného orgánu spoločnosti“ ...“

21.1. Dovolateľom namietané nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom formulované do vyššie uvedenej otázky nespĺňa kritériá vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovení § 431 až § 435 CSP, lebo dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ani na prehodnotenie vykonaných dôkazov. Dovolateľom naznačenú otázku je potrebné považovať za otázku plne závislú od posúdenia konkrétnych okolností toho-ktorého konkrétneho prípadu, v danom prípade o d otázky týkajúcej sa ne/platnosti sporných dohôd, a teda konkrétnych dohôd uzavretých medzi žalobcom a žalovaným a na to nadväzujúcu otázku, čo bolo a malo byť úlohou člena rady fondu.

21.2. Dovolateľ v dovolaní vyjadril svoj zásadný nesúhlas s názorom odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) ohľadom vyhodnotenia neplatnosti sporných dohôd a kompetencií člena rady fondu, za výkon ktorých mu nepatrí odmena, nakoľko predmetná funkcia je nehonorovaná. Uvedený záver súdov nižších inštancií bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k právnenému záveru a prijatiu ich rozhodnutia o vyhovení žalobe na vydanie bezdôvodného obohatenia. Pokiaľ teda dovolateľ namietal nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom (aj súdom prvej inštancie); touto nesprávnosťou však nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolateľ tak uplatnený dovolací dôvod nevymedzil spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, t. j. nevymedzil právnu otázku, ktorá doposiaľ nebola riešená dovolacím súdom. Absenciu uvedeného považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť.

21.3. Okresný a odvolací súd (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) sa v posudzovanej veci riadili aj rozhodnutím sp. zn. 5 Cdo 435/2014, keď založili svoje právne závery na dvoch kľúčových dôvodoch, pre ktoré vyhovelí žalobe na vydanie bezdôvodného obohatenia proti žalovanému. Primárnou bola skutočnosť (prvý kľúčový dôvod), že dohody uzatvorené medzi žalobcom a žalovaným boli absolútne neplatné (§ 39 OZ), medzi stranami sporu nevznikol pracovnoprávny vzťah, resp. faktický pracovný pomer (faktická závislá práca) založený na základe neplatného právneho úkonu, keďže člen rady fondu a dozornej rady fondu nesmie byť zamestnancom fondu. Druhou skutočnosť (druhý kľúčový dôvod), ktorou sa okresný súd zaoberal na pokyn odvolacieho súdu, a na ktorej súdy oboch inštancií založili podporne svoje rozhodnutie, je skutočnosť, že z vykonaného dokazovania (dohôd o vykonaní práce) dospeli k záveru o nemožnosti aplikácie § 17 ods. 3 Zákonníka práce, pretože činnosti, ktoré boli obsahom absolútne neplatných dohôd, spadali do zákonom a štatútom vymedzeného rámca úloh člena rady fondu, teda činnosti, ktoré vykonával žalovaný, vykonával ako člen rady Fondu v rámci svojej funkcie, a nie nad rámec tejto funkcie, keďže sa jednalo o čestnú funkciu, od ktorej nebolo možné očakávať finančný príjem. Žalobca mal nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia aj z tohto dôvodu (bod 14. a 15. rozsudku okresného súdu a bod 15. rozsudku krajského súdu); (obdobne pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 153/2019, 7 Cdo 242/2019).

21.4. Vo vzťahu k druhej časti dovolateľom naformulovanej právnej otázky, v ktorej dovolateľ polemizuje o tom, aký bol zámer zákonodarcu pri vymedzení orgánov Fondu v právnej úprave, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že ide o hypotetickú a abstraktnú otázku. Dovolací prieskum by v súvislosti s takouto otázkou mal iba akademickú povahu a bol by bez praktického významu k záveru dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ v dovolaní vyššie uvedeným spôsobom nešpecifikoval, z hľadiska tohto sporu relevantnú právnu otázku, ktorú odvolací súd nesprávne vyriešil, a od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nakoľko odvolací súd vo svojom rozhodnutí neriešil otázku zámeru zákonodarcu pri právnej úprave a takúto právnu otázku dovolateľ v základnom konaní vrátane odvolacieho konania ani nenamietal.

22. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd môže len konštatovať, že dovolateľ nevymedzil dovolací dôvod spôsobom vyplývajúcim z ustanovenia § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, preto dovolací súd jeho dovolanie aj v tejto časti odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f/ CSP bez toho, aby skúmal vecnú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu (obdobne aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 153/2019, 7 Cdo 242/2019).

23. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.